

کارکردهای معرفتی و تمدنی فلسفه اسلامی

حسین عبدی

www.ketab.ir

کارکردهای معرفتی و تمدنی فلسفه اسلامی

حسن عبدی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

طراح جلد: محمدحسین مؤیدی

چاپ و صحافی: صبح وصال

سرشناسه: عبدی، حسن، ۱۳۵۳ -

عنوان و نام پدیدآور: کارکردهای معرفتی و تمدنی فلسفه اسلامی / حسن عبدی.

مشخصات نشر: [تهران]: کانون اندیشه جوان، ۱۴۰۰.

مشخصات فیزیکی: ۱۱۶ ص.

شابک: 978-600-359-380-2

وضعیت فهرست‌نویسی: ف. ا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: فلسفه اسلامی.

موضوع: Islamic philosophy

موضوع: تمدن اسلامی -- فلسفه.

موضوع: Islamic civilization -- Philosophy

موضوع: شناخت (فلسفه).

موضوع: Knowledge, Theory of

رده‌بندی کنگره: BBR ۵۵

رده‌بندی دیویی: ۱۸۹/۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۲۱۴۵۳

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۲۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷۰

همه حقوق محفوظ است

فهرست

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱
فصل اول: چیستی تمدن.....	۱۵
الف) تعریف و ماهیت تمدن.....	۱۵
۱. تعریف‌های مختلف از تمدن.....	۱۵
۱-۱. معانی لغوی تمدن.....	۱۵
۱-۲. معانی اصطلاحی تمدن.....	۱۶
۲. تعریف مورد نظر از تمدن.....	۱۸
ب) عناصر تشکیل دهنده تمدن.....	۲۰
۱. عنصر فکری تمدن.....	۲۱
۲. عنصر اخلاقی تمدن.....	۲۲
۳. عنصر سیاسی تمدن.....	۲۲
۴. عنصر اقتصادی تمدن.....	۲۳
ج) ابعاد مختلف تمدن.....	۲۴
۱. انسانی بودن تمدن.....	۲۴
۳. تحول پذیری تمدن (افول، پیشرفت).....	۲۴
۴. مدیریت پذیری و توسعه پذیری تمدن.....	۲۶

فصل دوم: چیستی و ویژگی‌های فلسفه اسلامی ۲۹

الف) تعریف فلسفه اسلامی ۲۹

۱. فلسفه اسلامی چه چیزی هست؟ ۲۹

۱-۱. ماهیت فلسفه اسلامی ۲۹

۱-۲. ملاک و معیار اسلامی بودن فلسفه ۳۱

۱-۳. نقدها بر اسلامی بودن فلسفه ۳۲

۲. فلسفه اسلامی چه چیزی نیست؟ ۳۴

۱-۲. فلسفه کلام نیست ۳۴

۲-۲. فلسفه عقل تجربی و ایدئولوژی نیست ۳۵

۲-۳. تفکیک میان فلسفه و عقل فلسفی و هنر ۳۷

ب) ویژگی‌های فلسفه اسلامی ۳۸

۱. عقلانی بودن فلسفه اسلامی ۳۸

۲. اتقان و ثبات در فلسفه اسلامی ۳۹

۳. ابتکار و نوآوری در فلسفه اسلامی ۳۹

۴. غیراحساسی و غیرعوامانه بودن فلسفه اسلامی ۴۱

۵. واقعی بودن فلسفه اسلامی ۴۲

۶. عمومیت فلسفه اسلامی ۴۲

فصل سوم: کارکردهای معرفتی فلسفه اسلامی ۴۷

الف) ترسیم مرز میان واقعیت و پندار ۴۷

ب) تأمین مبانی علوم مختلف ۴۸

ج) نگرش شمول‌گرایانه به علوم اسلامی ۵۱

د) نقش فلسفه در ایجاد همبستگی میان علوم ۵۳

ه) نقش فلسفه در فهم متون دینی ۵۵

و) ارائه معیار ارزیابی و سنجش علمی ۵۷

فصل چهارم: بررسی تاریخچه ورود فلسفه به فضای اسلامی و عوامل مقابله با فلسفه ۵۱

- الف) ورود فلسفه به تمدن اسلامی ۶۱
- ب) عوامل مقابله با فلسفه اسلامی ۶۵
- ج) گزارشی از تعامل و تعارض عقل و نقل در فرهنگ و تمدن اسلامی ۶۹
۱. هماهنگی عقل و نقل در فرهنگ و تمدن اسلامی ۶۹
۲. گزارشی از نبود هماهنگی عقل و نقل در جغرافیای اسلامی ۷۰
- فصل پنجم: کارکردهای تمدنی فلسفه اسلامی** ۷۳
- الف) نقش فلسفه در مبارزه با خودبیگانگی در تمدن اسلامی ۷۴
- ب) نقش فلسفه در جبران انقطاع معرفتی در تمدن اسلامی ۷۵
- ج) نقش فلسفه در فراهم ساختن زمینه برای نظام‌سازی فکری ۷۶
- د) نقش فلسفه در فراهم ساختن زمینه برای اصلاح اجتماعی ۷۷
- ه) نقش فلسفه در مقابله با تحجرگرایی ۷۹
- و) نقش فلسفه در مقابله با تسامح‌گرایی ۸۱
- ز) نقش فلسفه در مقابله با بوج‌گرایی ۸۳
- ح) پاسخ به نیاز فطری انسان نسبت به دانستن درباره مسائل اساسی و نیز چرایی پدیده‌ها ۸۴
- ط) فراهم‌سازی نقطه مشترک برای شکل‌گیری تعامل علمی میان‌تمدنی ۸۵
- ی) نقش فلسفه در فراهم‌سازی نقطه مشترک برای شکل‌گیری تعامل علمی درون‌تمدنی ۸۷
- فصل ششم: بررسی ادعای کاستی‌های تمدنی فلسفه اسلامی** ۹۱
- الف) ادعای صوری‌بودن فلسفه اسلامی ۹۱
- ب) ادعای ماده‌گرایانه‌بودن فلسفه اسلامی ۹۲
- ج) ادعای ظرفیت‌نداشتن فلسفه برای تحلیل حقیقت اشیا ۹۲
- د) ادعای ثابت‌بودن قوانین فلسفه اسلامی ۹۳
- ه) فرایندی‌نبودن فلسفه اسلامی ۹۴
- و) ادعای مغایرت قانون علیت با اختیار انسان ۹۵
- ز) نظری‌بودن و لبرداشتن به مقام عمل در فلسفه اسلامی ۹۷
- ح) ادعای ناواقع‌گرایانه‌بودن فلسفه اسلامی ۹۸

پیشگفتار

«کانون اندیشه جوان» مؤسسه‌ای فرهنگی است که از سال ۱۳۷۷ تاکنون در جهت تبیین، تبلیغ و ترویج گفتمان انقلاب اسلامی تلاش کرده و به منظور رشد فکری جوانان ۱۶ تا ۲۸ سال فعالیت می‌کند. ارتقا و شکوفاندن باورها و گرایش‌های دینی، معرفتی، فکری و شخصیتی مخاطبان جوان، معرفی الگوهای مطلوب و پاسخ به نیازها و خواسته‌های آنان از برجسته‌ترین اهداف فراروی کانون است. این مؤسسه تلاش می‌کند در عرصه‌های مختلف علوم انسانی از دریچه اسلام ناب به بازخوانی، بررسی، نقد، تولید و بازتولید آرا و اندیشه‌ها بپردازد.

کانون اندیشه جوان برای ارتباط مستمر خود با جوانان و اندیشه‌ورزان راه‌های زیادی در نظر دارد که عبارتند از: برگزاری نشست‌های گفتمانی و همایش‌ها، ارتباط گسترده با دانشجویان و تشکل‌های دانشجویی، برگزاری مناظره‌ها، میزگردهای متنوع، تولید کلیپ، سایت «باشگاه اندیشه» (به عنوان اولین گفتارنامه مجازی و بانک مقالات مختلف در ساحت مباحث فکری) و....

کتاب اما یکی از بهترین قالب‌های تولیدی در کانون است؛ این یار مهربان با دانایی و خوش‌بینی‌اش سخن‌های فراوانی برای خوانندگانش دارد و همچون چراغی در دستان جوانان پرسشگر و کنجکاو در عصر پرشبهه روزگار ماست. کانون اندیشه جوان در چهار سطح جوان، دانشجو، اندیشه و طلبه کتاب‌هایی را منتشر می‌نماید:

۱. «کتاب جوان» برای مخاطبان جوانی تهیه می‌شود که ۱۵ تا ۱۹ ساله‌اند و دوره متوسطه دوم تحصیلی را سپری کرده‌اند.